

Ese de trei ori in septemana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, candu o cila intréga, candu numai diumetate, adeca dupa momentul impregiurariilor.

Pretialu de prenumeratune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 " " "
" patriariu	2 " " "
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " " "
" patriariu	4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adrepantu la Redactiune **Josefstadt, Langegasse Nr. 43**, unde sunt a se adresa si corespundintile, ce privesc Redactiunea, administratiunea sau speditiunea cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntii si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. de linie repetitile se facu cu pretiu scadutu. Pretialu timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa.

Viena 2/14 dec. 1867.

Legile principali ale dualismului au trecut prin votare in senatul imperiale, fora a intimpiná ceva opusetiune mare. Numai Skene si Schindler radicară unu graiu slabutiu casí o dovéda mica cá odata a existatu o partita política a centralistilor. Nemtii, cari au trecut la dualismu cu straitia si cu merinde cu totu, si-facu din trecere o virtute, inca ei se punu de catra padure pentru a batjocori pre cei ce in consecintia au ramas centralisti. Astfelu Skene si Schindler capeta de la dfaristic'a nemtiésca o multime de critice. Si daca acestei diaristice i s'ar dice, pentru asemene portare, cá este guvernamentală, dens'a s'ar senti vatemata, ar protestá, si-ar afirmá nependintia, ar pretinde cá esprime numai opiniunea publica a nemtiloru.

Si in adeveru, cu asemene afirmatiuni dens'a mai cá n'ar desfigurá adeverulu. Sunt adeca organe guvernamentale nesubventiunate, prin urmare guvernamentale voluntarie. Si intr'acést'a potu afirmá cu dreptulu cá esprimu opiniunea publica a nemtiloru, pentru cá acésta opiniune publica nemtiésca are datina a se conformá sistemii de la guvern, de aceea sub absolutimu elementulu nemtiésca dádea mai multi oficiali, sub centralismu éraisi nemtii erau elit'a política, asisidere acum sub dualismu, si cine scie daca eventualminte sub unu federalismu n'ar procede totu astfelu?

Caus'a acestei procedure este naturala. Nemtii adeca, casí alte popóra, judeca tóte din punctulu de vedere alu nationalitatei lor. Centralismulu ingrigiá de acésta nationalitate, éra cu inaugurarea dualismului numai monarchi'a in calitatea sa unitaria aduse sacrificié mari, nu inse elementulu nemtiésca.

— Proieptulu de o conferintia europeana in caus'a Romei nu mai are dreptulu a existe dupa cunoscut'a dechiarare alu Rouher. Cu tóte acestea Franci'a inca nu l'a retrasu. Se dá cu socotéla cá ea ascépta se móra proieptulu intre sgomote, precum s'a nascutu. Dar lumea cunosce si unufeliu deretrageri cu onóre, candu nu-i altminte de scapatu. „Times“ tocm'a pretinde ca daca Franci'a va trimite Anglii o invitatiune nóua la conferintia, Angli'a se respuuda cu respingerea positiva. Acést'a se póte lesne intemplá judecandu dupa simpatia mare de care aspiratiunile nationalitatei italiene se bucura in Angli'a. Mai anevoia de crediutu e scirea ce ni aduce „Köl. Z.“ cá Angli'a s'ar fi invoitu dejá la o conferintia pregatitória, la care afara de Franci'a se mai partecipe Prusi'a, Rusi'a si Austri'a.

Itali'a inca se sente destulu de matura si tare pentru a nu se spariá de dechiaratiunea lui Rouher. Parlamentulu italianu a prochiamatú denou Rom'a de capitala Italiei si a protestatu in contr'a atentatulu ce imperat'f'a francésca lu face a supra unitatei nationale a italiailorn.

La cestiunea de nationalitate.

Pesta, 11 decembre, 1867.

Ieri dupa médiadi si sér'a, deputatii dietali romani, serbi si unu ruteanu s'au adunatu la o conferintia amicabila. Erau in numeru de 25 de insi. Motivulu adunarij li-a fostu, ca mai nainte de ce s'ar amená siedintiele dietali, se se intalnésca si se-si comunice parerile daca potu fi multiamiti si odihniti de portarea lor de pana ací si de rezultatele ei in caus'a nationala, — séu dóra cá ar fi de lipsa alte combinatiuni si alta procedura.

Dupa desbateri lungi si serióse s'a constatatú cu unanimitate cumca asié precum a fostu pana acum'a — *nu este bine*, éra rezultatele portarii de pana ací nu sunt bune defelu, rele o suta, in locu de inaintare urméza inmormentarea causei nóstre celei sante.

Deci cautandu-se moduri d'a esi din acésta stare miserabila, dupa desbateri agere s'a aflatu cá uniculu modu eficace este: infiintierea unui clubu alu nationalitatilor, liberale si democraticu, pre temeiulu solidaritatei comune in tóte cestiunile legelatiunei, fiindu cá s'a doveditu cumca diet'a din Pesta privesce tóte cestiunile, fora de esceptiune, le privesce totu numai din punctu de vedere nationalu, se intfelege celtu magiaru, dreptaceea s'a recunoscutu neaperat'a trebuintia ca si nationalitatele nemagiare se le privésca totu din asemene punctu de vedere, adeca fie care deputatu se le privésca din punctulu de vedere alu nationalitatei sale proprie.

Constatarea acestui adeveru si a necesitatei ce purcede din elu, n'a aflatu neci in o parte neci cea mai mica contradicere séu indoiéla, si asié in cea mai buna credintia si cu invoire deplina s'a facutu propunerea, respective provocarea ca atare clubu politicu alu deputatiloru de nationalitati nemagiare se se constituésca delocu prin o dechiaratiune subscrisa de fie carele. Dar apoi ací se intimpinara (ca totdeun'a candu este se pasimu de la vorbe la fapte) pedece, greutati si indoieli. Abiè diumetate din numerulu celor'a de fatia se invol a subscrisé delocu, ceia lalti pretinsera a se mai socoti pana in diu'a urmatória, candu éraisi se vor aduná.

De ar dá bunulu Ddieu ca timpulu ce si l'au cerutu acei deputati spre a se socoti, se fie cerutu cu buna credintia si din ininza curata. Se se socotésca toti spre bine si se se sufulce a se emancipá odata din servitiulu strainu.

Inca unu momentu merita amintire. La acésta conferintia partecipara pentru prim'a data si deputatii romani din Ardealu, si dóra e de prisosu a spune — cumca densii facura partea cea mai mare a celor'a cu scrupuli, cari nu voiau a-si subscrisé numele. Uniculu res. canonicu Papfalvi — fie-i spre onóre — se alaturá numai-de-catu celoru resoluti.

Nu voiu lipsi cu insciintiarile mele despre viéti'a acestui clubu nou.

De la senatulu imperiale.

Tratarile si decisiunile senatulu imperiale din dilele de curendu trecute sunt cele mai importante in sesiunea de acum si adancu taie-tórie in sórtea popóraloru si ferioirea tieriloru, ce in form'a dualismului se tienu de imperiulu Austriei. Dupa ce adeca in dilele din urma ale septemanei trecute se discutara si se respinsera unele modificatiuni facute de cas'a magnatiloru la legile fundamentale de statu pentru tierile reprezentate in senatulu din Vien'a, in septeman'a acést'a venira la rendu cele trii legi referitóre la regularile finantiale si comerciale intre tierile de dincoéce si din colo de Lai'ta.

Un'a din aceste legi, legea de cuota, carea decide, catu vre se confere si un'a si alt'a parte a monarchiei pentru afacerile comune dofipte in legea pentru delegatiuni, nu produse multa desbateri si asié se decise, ca de la prim'a januaru 1868 inainte pana la ultim'a diecemvre 1877 spre acoperirea speseloru pentru afacerile pragmatice comuni se contribue Ungari'a cu tierile ce se tienu de ea 30 de procinte, éra cele lalte tieri ale imperiului 70 de procinte. Asta defigere se facu pe bas'a cuoteloru de contributiune.

Mai serióse si infocate erau desbaterile asupra legii a dóua referitórii la participarea tieriloru spre radicare sarcinei colosale a detoriei de statu. Acum in senulu comitetulu referitivu erau parerile divergente, caci maiortatea acelu comitetu propuse, ca cuot'a de 29,188.000 fl. imbiata de Ungari'a spre acoperirea procinteloru detoriei de statu, si 1,150.000 fl. spre limpedirea (istovirea) capitaleloru de detoria se se primésca, facendu-se apoi, totusi-fara de amenare, cele de lipsa pentru regularia respective unificarea feluriteloru cuote de detorii. Si o minoritate de 9. membri facu propunerea sa, carea diferiá de cea lalta prin adusulu, cá adeca mai nainte de primirea cuoteloru imbiata de Ungari'a se se face cercetarea detoriiloru de statu si toema dupa ce se va aretá, cá partea ce cade pe tierile ereditarie, sta in proportiune cu partea primita de Ungari'a, se se decida caus'a. Multe se vorbira in decursulu de patru dile in un'a si in alta direptiune, in fine inse incheiandu-se desbaterile si punendu-se legea la votare, se primi cu o maiortate de 9/10. Numai ablegatii din Tirolia si slovenii si cati-va dintre proprietarii mari n'a votatu pentru dens'a.

Cum se vede din acestea dualismulu inauguratu cu inceputulu anulu 1867, pana spre finea lui diecemvre va fi si incununatu.

Pentru asta-di (sambeta) mai remane de consultatu legea, prin carea se se imputernicésca ministeriulu de aici a incheiá cu ministeriulu din Pest'a o invoiéla de vama si de negociu; éra in septeman'a venitórii vor veni la rendu legile confesionale si legea prin carea se se imputerésca ministerulu din finantie pana la votarea bugetulu pe anulu 1868, a continuá cu afacerile finantiale pe bas'a bugetulu din anulu curinte.

De la 9/21 diecemvre inainte, pana candu inse se va instalá póte si noulu ministeriu cis-laitanu (pre langa celu imperialu) si se vor alege membrii delegatiunii, va urmá preste serbatori cam pana la 15 Ianuaru unu repausu de ocupatiunile si tratorile publice parlamentarie.

De la diet'a Ungariei.

Pesta 10 diec.

Siedint'a de astadi a casei reprezentantiloru

Presiedinte: C. Szentivány.

Notariu: L. Horváth.

Pe bancele ministriloru sunt: C. Andrásy, Lonyay, cont. Mikó, Horváth, br. Wenkheim, br. Eötvös si Gorove.

Se autentica protocolulu siedintiei de ieri, si petitiunile incurse se predau comisiuniloru. Dupa ce Podmaniczky substernú o peti-

tiune casei, notariulu citeste numele membriloru comisiunei permanente finantiale, alesi prin majoritatea voturiloru in siedint'a trecuta; ei sunt urmatorii: P. Somssich, gr. Lupu Bethlen, A. Trefort, A. Csengery, G. Kerkápoly, G. Klapka, Jul. Kautz, E. Zsedényi, G. Lonyay, J. Prukberger, F. Pulszky, A. Bánffy, C. Ghyczy, Paulu Szontágh si G. Várady.

Presiedintele face cunoscutu ca cas'a magnatiloru va tiené mane siedintia. — Dupa acéa raspunde Andrásy la interpelatiunea de ieri alu Csiki. Andrásy dice cá interpelatiunea custa din dóue parti: un'a e intrebátoria si cea lalta acusa. Acusarea se arata candu interpelantele dice cá regimulu, provocandu diregatoriile tierii la prelucrari pentru inrolarea ostasimoi pe 1867, s'ar fi folositu de unu droptu ce numai cas'a l'are. Contientulu provocarii respektive inse adeveresce cá regimulu n'a atacatu dreptulu casei. Deci cestesce pasulu de introducere in care se aréta cá diregatoriile sunt provocate la pregatiri ca se fie gat'a cu elu candu cas'a va votá se se face inrolarea. — Intrebarea interpelatiunei este cá de oo a ordonatu ministeriulu se se face pregatirile? La acést'a raspunde vorbitoriulu cá reform'a sistemii de regrutare in intielesulu dorintiei nationalu nu se va poté face asié de curundu, si pana atunci va trebui nesmintitu se se faca vr'o regrutare. Deci e consultu a aduná datele respektive ce au se servésca de basa decisiuniloru casei; si tóta afacerea se póte, prin urmare, considerá de administrativa.

Csiki dechiará cá acestu respunsu nu l'a multiamitu. Combate mai departe acestu faptu alu ministeriulu, aretandu cá contiene unu periculu mare pentru constitutiunea tierii si, spre incheiare, si sustiene dreptulu a aduce la tempulu seu o propunere in acésta cauza.

P. Somssich dice cá cas'a póte fi multiamita cu respunsulu ministrului, deci propune a se trece la ordinea dilei. Cas'a se invoiesce.

Madarász inca doresce a se trece la ordinea dilei, dara obsérva cá numai pentru ea la timpulu seu, candu interpelantele de astadi va face propunerea sa, — se se desbata cestiunea.

C. Tóth interpeléza pe ministeriu, daca nu s'ar poté face ceva spre prosperarea teatrului nationalu. Somsiich obsérva ministrului de interno, daca nu e de parere a conchiamá o comisiune oficioasa sanitară. — Ambe aceste interpelari se asternu in scrisu ministriloru.

Colomanu Antalfy si consorii cetesou o interpelatiune aloru, in care se arata cá la graniti'a Ardealului ar fi intratu niste supusi ai Romanii cari ar fi dusu niste vite cornute si ar fi aprinsu dóue case ale unui tieranu din Ardealu. Deci interpelatori intréba daca reg. scie d'acestea si ce pasi s'au facutu pentru desdau-nare.

Ministrulu Wenkheim raspunde cá caus'a e cunoscuta si cumca s'au facutu pasii cuyintiosi. Ministrulu arata cá despre starea lucrului i s'au impartesitu oficioasu: Intre locuitorii de aici (trei comune in cerculu Cicu) si între vecinii din Romani'a a existatu cértá despre teritori afirmandu unii cá e aloru, altii: cá e a loru. Unu unguru deci a prinsu o data de pe acestu teritoriu mai multe vite de la unu proprietariu din Romani'a si nu le a datu pana acést'a n'a platitu magiarului glóba de 14 #. Proprietariulu s'a aflatu vatematu, a mersu cu fetiorii sei peste granitia si si a facutu songur judecat'a. Antalfy e multiamitu.

P. Papp preda cetirei o propunere a sa: „Cus'a se decida ca tier'a se platésca detoriele sale proprie ce se tragu din 1848—1849. Acésta suma se se detraga din partea de detoria a statulu.“

Dupa acesteia incepe éraisi desbateria generala supra proieptulu de lege in privint'a detoriei statulu.

Em. Ivanka vorbesce pentru propunerea lui Tisza: Ar trebui se se esamineze daca a) sarcin'a nu e prè grea si b) daca se ajunge scopulu doritu. Sarcin'a inse intr'adeveru e prè

grea, era scopul nu se va ajunge pentru ca inca ar mai romané unu deficitu de 40 milioane, neacoperitu. Ungari'a nu ar trebui se aduca jertfa in dragulu domniloru den Transilvania, caici acei domni aréa tare putiena simpatia pentru Ungari'a. Vorbitoriulu troce in cuventarea sa la dispugetiunea poporului din tiéra si aréa ca nu e dispusu pentru revolutiune etc.

Mai vorbescu: L. Sebestyen pentru proieptu; I. Nagy, pentru propunerea lui Tisza. Kautz da deslucire despre nascerca detorielu de statu ale Austriei. S. Detrich (deákistu) se dechiara pentru propunerea lui Tisza (se primesce din partea stangei estreme cu „se traiésca“ entusiastice). P. Szontágh (era deákistu) se dechiara in parte inoitu cu propunerea lui Tisza.

Pesta, 11 dicembre 1867.

Siedint'a de astadi a casei reprezentantiloru.

Deschidendu-se siedint'a se continua desbaterca generala supra proieptului de lege pentru detoriele statului. Antaiulu vorbitoriu a fostu Simonyi carelo vorbi pentru propunerea lui Tisza. Dupa elu luá cuventu A. Trefort si combatú motivelo ce le aduse stang'a in privint'a reducerii intereselu.

L. Ráday vorbescu pentru propunerea lui Tisza.

Bánó cere cuventu si face observatiune personala, dupa care se scóla br. I. Oetvös, arétandu insemnetatea obiectului ca motivu din care participa elu asié de adesea la desbaterca. Elu dice: caus'a nu e cestiune juridica si nu se póte deslegá numai pe cale aritmetica, ci ea e cestiune insemnata politica care contine in sine alte trei intrebari: a) zace in interesulu nostru se crutiámu tierile de dincolo de Laita de confusiuni finantiale; b) daca sarcinele ce ar avé se le primésca tier'a asuprasi nu sunt mai mari de catu se recoru; c) daca vom fi in stare se respundemu deobligamintelu ce le primumu? Elu a luat cuventulu mai vertosu pentru a tre'a intrebarca dicendu intro altele: natiunea aduce mare jertfa, primindu asuprasi aceste sarcine, le póte inse suportá avendu libertate constitutiunala. Fie sarcinele catu de grele din partea tieriloru transilaitane ale imperatiei, patri'a (Ungaria) cauta se le suporteze pentru ca se si intemeze libertatea constitutiunala. Mai departe vorbescu despre libertate, deosebindu libertate individuala, politica si a tre'a, carea e mai multu o garantia de catu libertate: nepondint'a statului. Vorbescu despre fie care in parte si arata culmea loru de care se bucura locuitorii in tiéra. Spre sfersitul cuventarii fu adesea intreruptu de catra stang'a, pentru ca a diu ca „pusetiunea de care se bucura tier'a in presentu, nu e opu de partite, ci e opulu tuturu.“ (Madarász: Dómno feresce!)

Bónis obsérva ca elu nu a voitu se dica, — dupa cum i imputase Eötvös — ca in Ungaria nu exista libertate. (Acosta respingere placú multu guvernamentalistiloru cari aplaudara, era Eötvös alergá la densulu si i strinse man'a.) Se cere votare.

Zsarnay (pentru proieptu) obsérva ca cei ce nu sunt convinsi prin cuventarea ministrului Eötv. nu se voru convinge neci prin o legiune de Ciceroni.

Faragó (pentru propunerea lui Tisza) face propunere ca toti cari, in usioretatea mintii au aruncatu averea statului in epoc'a trecuta, — se fie trasi la judecata.

Ctele Bethlén vorbescu pentru proieptu; Ghyezy pentru prop. lui Tisza dicendu ca libertatea tierii depinde pré multu de la Austri'a, in privint'a intereselu materiale. Impacatiunea sta in interesu monarcului si Austriei tocmai cast Ungariei, deci se nu cugete ca va porf lumea, decumva senatulu imperiale nu va ratificá impacatiunea ast'a.

Timpuulu fiindu la 1 óra, se inchide siedint'a, desi ieri in siedintia privata de deputati se decisese ca se se tiena siedintiele de la 10 pana la 4 óre dupa médiadi, pre cum si dominec'a dupa mésa, ca se gate cu desbaterile despre impacare inéa naintea serbatoriloru.

In cas'a magnatiloru inéa s'a ténutu siedintia. S'au cetitu legea de imprumutu pentru cáile ferate si proieptulu de lege pentru cuota, ambele trimisé de la cas'a reprezentantiloru tierii, si s'a decisu a le pune sub tipariu.

Ministrulu Wenckheim propune a asterne proieptulu unui comitetu de 15 carui ar trebui se i fie membri si acci barbatii din casa

cari au fostu membrii deputatiunei regnicolare. Se primesce. Br. Sennyey propune a se rogá cas'a de josu ca se deo impartesire completa a referatului deputatiunei regnicolare despre cestiunea cuotei. Se primesce dupa desbaterca lunga la care luá parte si Escel. Sa br. Siaguna. Dupa aceste se alese comitetu pentru legea de cuota; s'au alesu: Br. N. Vay, br. L. Szögyényi, br. V. Meznil, etc. I. Mikes, eppulu A. Stojcovicin, etc. Al. Erdödy, etc. P. Eszterházy, etc. G. Apponyi, etc. A. Szápári si comitelo supremu P. Rainer. Cu ast'a s'a incheiatu siedint'a.

Siedint'a din 12 diec. a casei reprezentantiloru.

este numai o continuare celei de ieri. E de insemnatu ca astadi deputatii s'au ténutu strinsu de decisiunea adusa de densii: cumca siedintiele se se incépa la óra 10 nainte de prandiu. Asiá a si fostu.

In siedint'a de astadi, facendu-se mai antaiu autenticarea indatinata s. a. primu cuventu mai antaiu deputatulu

Perezol carelo vorbi pentru proieptulu de lege. Dupa elu vorbescu L. Salamonu pentru propunerea lui Tisza si dice intro altele: Legea pentru detoriele statului are natura de contractu; si daca respingemu acestu contractu respingemu si basea impacatiunii. Intro altele se póte precepe ca cei ce privescu legile din 1867 de daunóse, desaprobandu-le, nu aprobéza neci legea pentru detoriele statului; noi inse cei ce aprobámu basea legiloru din 1867, rebuie se acceptámu si jertv'a pentru detori'a statului, fiindu ca o privimu de pretiu pentru libertatea nóstra. S'a intrebatu aici — continua vorbitoriulu — daca Ungari'a se póte numi libera? Me miru cum se póte pune acésta intrebarca aici in casa. Au dóra nu acésta casa, ministeriulu, autonomi'a comitatelu, s. a. nu astea tóte sunt dovédi de libertate? Vorbitoriulu i se pare unu ce nou ca se cere armia pentru garantia libertatii, caici ast'a se recere pentru interesulu, siguritatea si aপরarea tierii si a dinastiei. (Aplauda oas'a intréga.) Garant'a libertatii zace in caracterulu poporului, in juramentulu monarcului si in inffiorca materiala a tierii. (Consentiri.) — In privint'a bancrotarii dice ca e lucru murdalu si tier'a si perde din onóre.

Mauritiu Papp vorbescu pentru propunerea lui Tisza, C. Kardas pentru proieptu.

Mauritiu Jokay desvóltapareca sa: Austri'a numai atunci si va poté aduce in ordine finantiele sale, candu ea va pentru timpu lungu va abdice de dorint'a a fi potere mare, si se va ingrigi numai de intereselo sale materiale. Dara Austri'a pururea s'a facutu partasia de aventuri nóue, candu numai se sentia cova scapata de lipsa finantiara. Acum'a érasu cauta pericule nóue (Andrássy: „Unde?“); nu o destulu ca ea insasi se amesteca in afaceri straine ci indémna si poteri straine la acc'a (Andrássy: „pe cine?“; de la stang'a se audo: „PoRoma.“)

Ungari'a din partesi nu va face bancrotu fiindu ca i va trebui se aiba creditu; dara tierilo creditarie ar face intieptiesce daca in fio care di s'ar rugá lui Ddiu ca ministrii loru se nu mai capote creditu. Vorbitoriulu intréba pe ministrulu de finantie ce garantii are tier'a ca nu se va innecká de nou intr'o mare de note verdi de statu, precum s'a intemplatu la tempulu seu de se inecase in oceanulu de bancnote negre. In fine dechiara Jokay ca pana la marginea posibilitatii merge la impacare, dara mai antaiu vre se cunósca marginile ci caici nu vre se subscie politia (cambiu)desiertá pentru acc'a votéza pentru propunerea lui Tisza. Lonyay dice prevorbitoriulu ca nu a cetitu cu atentiune § 8 din proieptulu de lege, despre care se desbate.

Mai vorbescu pentru propunerea lui Tisza: Csiky si Pakay, era pentru proieptu: Zmekal si fiindu óra 4 dupa prandiu siedint'a se incheia.

Siedint'a din 13 diec. a casei reprezentantiloru.

Ministrulu-presiedintio contelo Andrássy tene stangei estreme o prelegere in termini aspri pretindendu a-i dá unu testimoniu de paupertate spiretuala. Apoi se intórcce catra stang'a moderata, totu cu lectiuni, imputandu-i ca dens'a n'a luat in scoentintia cumca proieptulu acest'a de lege ce i se asterne o rezultatulu unei inoietii prescise de lege, si care prin urmare merita mai multa consideratiune. In fine dsa asecura ca Austri'a voiesce pace si in lantru si in afara, si dreptaceca sunt nemotivate temerile ce Jokay le-a pronuntiatu ieri. — Ghyezy e de parere ca inoiet'a pentru

detorielu de statu ar fi avutu unu resultatulu mai bunu daca numai deputatiunile ar fi negociatu, si numai apoi se incurga ministeriulu. — Lónyay ministrulu finantielu aréa ca Ghyezy mai înainte n'a voitu ca deputatiunile se vorbésca despre detorii. — Ghyezy replica. — Inca n'a ajansu diec'a la desbaterca speciala a legii.

Cernauti, diec., 1867.

In dilele acestea deteramu cu ochii de unu emisu alu Es. Sale p. Episcopu cu datulu Vien'a 9/21 Noemvre 1867 Nr. 313. in carelo, dupa o introducerc bombastica si tiesuta cu unele frase, care descépta in noi presupunerea, ca in cerculu mai angustu alu scaunului episcopale a resaritu ide'a, de a miséca din tictine regulamentulu diesesanu din anulu 1786, se propunu siepte intrebari in privint'a protopopiatelu si se demanda, ca despre aceste se se consulte preutii in conferintiele pastorale, convocande inca in lun'a lui diecemvre a. e.

1. De a corespunsu oficiulu protopresbiterale in man'a unui singuru protopopu tuturu recerintieloru, séu póte ar fi de doritu o organizare colegiala a protopresbiteriloru?

2. In casulu din urma din cati pastori de suffeto ténutali se consté colegiulu protopresbiterale? si de ar fi corespundietoriu numerulu de trii, adeca unu conduce si doi membri protopresbiterali?

3. De ar fi de doritu, ca aceste colegie protopresbiterale pentru unele agende se fie o instantia cu unu cercu de competintia desiptu séu mai estinsu de cum esto celu de pana acumu a protopopiloru singuratiei, ca adeca in acele agende decise de protopresbiterie in instantia prima se devina Consistoriulu in casu de lipsa ca instantia secunda?

4. In casulu unui respunsu afirmativu alu intrebarii de nainte, care cercu de activitate se se defiga pentru aceste protopresbiterie colegiale? Specialminte:

a) Care negótie sunt de tratatu colegialminte si de decisu in instantia prima?

b) Despre care obiecte sunt de facutu colegialminte raporturi la consistoriu?

c) Care negótie sunt de rezervatu pentru protopresbiteru si care, precum cercetari locale, sunt de asemnatu pentru membrii protopresbiteriei?

5. Deci e de conceputu unu statutu, dupa carele de un'a parte protopopulu, de alta parte membrii protopresbiteriei au se ingrigésca de negótielo ce cadu in suer'a de activitate.

6. De e consultu, ca acci membri ai protopresbiteriei se fie alesi de preutimea ténutulu si propusi Consistoriulu spro denumire? ce felu de insusitati se aiba acci pastori de suffete ca se póta fi alesi? carele se fie modulu de alegere? si care dreptu se se reserve consistoriulu respective episcopulu in privint'a decretarii?

7. Care salarie, remuneratiuni, desdaunári si alte speso ar fi de lipsa pentru unelo ca aceste protopresbiterie colegiale? si care din aceste speso ar fi de impusu fundulu relegiunariu; si care din ele preutiloriu, comuneloru si altoru persóne? —

Ast'a e ténórea emisului mentionatu. Noi trebuie se marturimu, ca cotindu-lu ne uimiramu de o data ca de lumin'a unui fulgeru, ce aparú fora de veste pe orisonulu diecesei, carele este amaru intunecatu de nouri absolutismulu ierarehicu. Mai cu séma acum'a, candu ne pomeniramu cu denumirea unui Mihaiu Comorosianu de asesore consistoriale si ne convinseram pe deplinu, ca Es. Sa p. episcopu si-bate jocu de opiniunea si dorintiele clerulu si insu-si de vótele legale ale consilieriloru sei, nu ne potemu esplicá, de unde vino? si in cotro se légana acestu spiretu de sinodality? Mai tardioru procepuramu totusi, ca nu e lucrulu miraculasu, de óra-ce din nouri cari pe catu sunt mai grosi si mai posomoriti, pe atat'a mai multu sunt incarcati de puciósa, scapa preadesse cate unu fulgeru de si arare ori spre buouri'a si binele bietiloru muritori de josu.

Ca asemene alegorfi nu sunt desierte de intielesu, o veduramu nainte de cati-va ani si ne convingemu pe di ce merge totu mai multu. De o ténóre asemene sinodala, dara in obiecte multu mai importante se comunicara preutiloru celoru mai capaci din diecess, vr' o triidieci la numeru, cinci intrebari spre elaborare si anume: un'a despre autonomi'a bisericiei, a dó'a despre sínóde, a trii'a despre administratiunea averiloru bisericesci, a patri'a despre organizarea

consistorieloru si a cincea personalulu bisericiei catedrale. Insemnámu in trecatu, ca in emisulu, cu carele fura provocati acci preuti spre elaborarea acelu introbari, se promise, ca se va conchiama o adunare sinodala, in carea se vor discutá elaboratele si se va decide precum se va afli de bine. Preutii provocati implinira mai toti misiunea, dara de adunarea sinodala nu mai fu vorb'a, si pe catu castigara acci preuti favórea Es. Sale p. episcopu prin ustané'a depusa, se cunosóu mai tardú din urmarea, ca dintre toti elaboratorii mentionati nu avura neci unulu parte de unu locuoriu la asiediarea mai nóa a consistoriulu si a personalulu catedrale, de si cei mai multi din ei petitionara. Uniculu resultatulu a fostu asiá dara, ca Es. Sa p. episcopu si secretariulu seu Herr Schönbach carele ca unu strainu de confesiune si de tiéra inéa nu ne scia, cunoscura, de carele spiretu sunt preutii si cei ce pasira pe terenulu sinodality mai tare, o patira ca si siórcii, pre cari i admoni guzanulu dicendu: „fratiloru jucati catu jucati, dara de horte nu ve departati, caici cumetrulu celu mare nu mi se pré pare.“

Nu o am dorí, dara ne tememu, ca si rezultatele consultariloru conferintiale despre organizarea protopresbiteriloru se nu fie asemene celor'a de mai nainte. Dara si fara de aceste temeri basate nu numai pe celu mentionatu, ci si pe alte casuri de preodintia, trebuie se marturimu, ca acestu actu, ce are de scopu o reforma a protopopiatelu, ne vino numai ca unu petecu pe vestimentulu ierarehicu, ca o rotitia nepotrivita in machin'a organismulu bisericescu alu diecesei nóstre. De e ca se se faca unu pasu recerutu de ceroustantie si corespundietoriu tempulu, unu pasu, prin carelo se se repareze daunelo cauate prin mesurile absolutismulu de pana acum'a, sunt de facutu reforme in totu organismulu bisericescu alu diecesei si aste numai pe bas'a principiulu sinodale. Nu birocratismulu, de carele e satula dieces'a, ci sinodality, carea e uniculu remediulu spre salvarea bisericiei de daune amare, se se incorporedie. Si spre acestu scopu nu se póte impacá dieces'a cu unele consultari unilaterale, ale caror'a produse séu operatu cadu apoi in abisulu proceduriloru birocratice, ci dens'a pretinde de multu o congrogatiune sinodala séu unu congresu dupa modelulu celui serbescu la carele se participedie si mireanii si cele ce se vor consultá si decide se fie respectate.

Ast'a a pretinde avemu mai multe momente, intre altele si unulu carele ne dóre fórté, de óra-ce tóte cele ce se facu de organele esecutive in administratiunea bisericoesca in dieces'a sunt fara de neci o controla si de aice devine, ca si unelo institutiuni bune in prassa degenerédia spre daun'a bisericiei si mahnirea clerulu si a poporulu. Ca se nu atingemu mai multe, nu potemu retacé despre sistemiserea nóua a consistoriulu si a personalulu catedrale care de si in ideia sunt institutiuni bune si frumóse pe chartia, dara in fapta causara multa desplacere si mahnire. Noi cugetámu si dicemu acésta cu privire la asiediarea acelu posturi pe catu de importante pe atat'a de bino salariate, de care dintre atati competintii demni avura parte numai némuri si favoriti. Dóra si cu reform'a protopopiatelu se atientesce asemene? Póte ca domniloru nostri nu li pré convínu unii din parintii protopopi si ar vol se-i inloouiesca prin altii pe o cale nebatatória la ochi? De este ast'a, séu ca se nu fie un'a ca ast'a, mai bine se remanemu de asta data precum suntemu, si de vom incopo reforme, se le incopemu cu sinodulu si numai intr' unu sinodu. Sinodu dara si éra-si sinodu, de accésta ni e aminte, si de vom avé accésta, tóte cele lalte le vom avé. —

De la malulu Muresiului, diecembre 1867.

Domnulu Redactorul Revistele d'aristice intereséza, totu asié credu ca vor interesá si revistele locuriloru, deci voiu descrié un'a caici tocmai avui ocasiune a face o caletoria in cottulu Bihorului, in partea de médianépto, si respective in opidulu Beiusiu, a mi vedé pruncii cari acú prima óra i am fostu tramisu la gimnasiulu romanu gr. cat. din numitulu opidu. Mi-am propusu totodata, ca unulu care se interesédia de caus'a nationala, a insemná tóte cele ce le voiu esperá si audí in meritulu aceleia, si a le face cunoscutu onoratulu nostru publicu romanu. —

In 6 noemv. pornindu de a casa, ajunsei cu séra intr' una comuna curatu romana, unde nefindu ospetaria, descalecai la preotu, omu in

etate de vreo 30 ani, casatoritu numai. cam de 5-6, ani fora familia, locuia in una casa acoperita cu paie, dar me suprinsocuratienu intru incaperca aceleia, cu ospitalitatea romana me primi, si la olalta einandu, desi nu sciu se fie avutu ceva cunoscintia a studiiloru mai inalte, totusi despre starea moderna a natiunei si nationalitatii romane, avea idei lamurite, si in catu e despre cele din Cottu, mi enara urmatorele: Noi romanii din Cottulu Bihorului, suntemu sugrumati cu constitutiunea asta magiara. Cum stau lucrurile la dieta, nu sciu, caci parochi'a mi este mica, si nu mi se ajunge se portu vre una din foile periodice, si numai din candu in candu mergendu pe la preotii vecini, mai andu si ceteacu ceva. Aici, debue se sofi Dle, ca in comitetulu cottense (desi suntemu jumetate la numeru in comitatu, totusi numai) 1/3 suntemu reprezentati in aceia. — Candu a fostu congregatiunea cottense, pe unu betranu multu veneratu, care a graitu in limba romana, fratii nostri magiari l'insultara, si nu voiau a-lu asculta. Alegerea dirigatoriulu curse dupa placulu a celor'a, precum pentru gremiu, asi si pentru cercuri, pe cei mai multi dintre barbatii nostri, cari erau dedicati causei nationale, din acelu motivu, ca sunt Daco-Romani, ca au servitu sub absolutismu, ii lasara cu totulu din dirigatori, apoi in unele locuri alsera de cei impenati, impintenati si cu mustetio sucite, cari in dirigatoriulu loru limba romana nu o folosescu, neci de secelele poporale nomica nu eugeta, asi in catu acelea neci candu n'au fostu in stare mai deplorabila de catu acum'a. — Mi mai spuse inca si alta: ca de la alegerea ablegatulu dietale Gozdu (care in dieta pana acum'a n'a potutu medilocei cece ce cu sete asceptau densii, cu tote ca mai multi au eadiutu morti viktima alegerii aceleia, si multi s'au ranitu, debuindu si densulu cu reverenda prin apa a fugi posto Crisiu, din antea celoru armati) poporulu nu i se da neci pamentu in parte de lucratu de la dominiu, neci erasi lemno din padure, ci in totu modru se necajese, din care cause preotii perdiendusi antea poporulu increderea, mai ca usiu indrasni a dice: ca po viitoriu acolo ablegatu de romanu va fi anevoiu.

Tota noptea n'am potutu dormi audiendu astea. Abid asceptai reversatulu dilei de 7 nov. ca se pornescu la caletorie-mi mai de parte, la loculu anumitu, adeca la Beiusiu, loculu celu incantatu despre carele sciamu numai atatu, ca e unieulu in Ungaria, unde se afla unu gimnasiu mare romanu, avendu unu corpu profesoralu cu unu dereginte bravu, cari pieura necetarulu de sciintia, de amore catra patria, nationalitate, si religiune in frageda anima a tenerimej studiuse, si cu aceste idei cuprindendu-me cam la mediadi me aflai in comun'a mai de aprupo de Beiusiu, acolo apoi desprendendu, numai de catu acursera la mine mai multi locuitori, mi spusera ca ante de asta cu vre o 30 ani parontii loru, ba unii si dintre densii, trecura de la gr. or. la gr. cat. Acum era cu totii s'au declarat de a fi gr. orientali, numai 2 insi remanendu gr. cat. Desi a fostu una deputatiune de la Cottu, tramisa in fatia loculu, totusi baserie'a care e edificata de densii, nu li-a prodato, basandu-se pre acea ca mai sunt incaduoii gr. c. interpretand'o acesta de minoritate. — Eca discordia intre fiii de unu sange. N'asiu avé nemica in contra acestoru treceri des' s'ar intempra in tote dilele, numai daca asiu sci ca prin acesta nu se slabesc sentimentulu de morala si religiositate in poporu, si se regulaza trecerea asifolu ca so nu nasca neintielegeri.

Dupa amediadi ajunsei la Beiusiu, mi cercetai pruncii, mo desei la deregintele si vre o cati-va profesori, din cuvintele acelor'a precepui ca sunt omeni eruditi, nationalisti buni, si cu zelu catra propunerea studiiloru. — Ast'a ma mangaiatu, ca mi-am adusu pruncii in locu bunu. — Un'a totusi am esperiatu: ca unii dintre profesori sunt teneri, cari acum absolvindu studiele s'a aplicatu la slatulu acele'a. — Salarulu li e cam putienu, de abid potu tra, si candu se face vre una apertura de parochia, cauta a est din esilulu acesta, la stare mai buna si-candu vre unulu a devenitu la o cunoscintia mai profunda a sciintieloru, se cam mai duce de aicea. —

Mano di adeca Mercuri in 8 era Serbatorea S. Mihailu si Gavriilu. Ca crestinu nu voiu se plecu indereptu, ci me dusei la baserica gr. or. asié numita in dealu. Acolo vediu baserie'a plina de teneri. Mi se bucura anim'a, candu li audfi cu melodia bunisiora cantandu tote respunsurile la S. liturgfa, nu lipsi neci cuventare amesurata dilei, care era aniversari'a

santirei besericii, rostita de protopopulu localu. Dupa finitulu aceleia, facui visit'a la acestu protu, pentru a-mi recomand'a fiii ca la concernentulu preotu si catechetu. Intre conversare, candu disei ca mi-a placutu corulu de adi, cu ochii tristi si cu anim'a scarbita, mi descoperi urmatorele:

Sum in alu 47 anu alu vietii melo, ca preotu de 20 ani, era protopopu aicea de 1 an. Am studiatu in teneretie in institute romanocatoice si protestante, in totu loculu mi-a fostu iertatu precum in studiulu limbei, asié si in cel'a alu religiunei a me cseretit, intr'una din localitatile institutulu, — numai mirare! aci in gimnasiulu acestu romanu, tenerimej nostre gr. or. nu i se concedo locu, neci inca odata pe septemana, in vre o incapere a asculta studiulu religiunei sale, caci pe langa tota sollicitudinea-mi dupa decurgerea unui anu intregu, urmatoriulu respunsu am capetatu de la D. dereginte: ca cu datulu 22 nov. 1866 nr. 873 a capetatu de la D. Eppu gr. cat. alu Oradei mari, respunsu de urmatoriulu cuprinsu: „Cumca in intielesulu litoriloru fundatiune, tenerimej gr. or. pentru invetiarea religiunei, de la catechetu propriu, in institutu nu i se concedo locu.“

Mo indoescu despre cuprinsulu litoriloru acelor'a, caci nu semena spiretulu fie-ierlatulu Vulcanu, care facu fundatiune de pane, pentru 100 de teneri fora desclinare de confesiune, si pana acumcati-va ani totu deun'a s'au impartesitu din ace'a si tenerii gr. or., tare asiu doru candu s'ar afla cineva, se publice litorile acele fundatiunale. —

Continuá apoi mai departe: alta localitate nu avemu, caci secl'a care la anulu 1863 au dearsu, prin manipularea cea buna (?) a epitropiei basericesci, neci astadi nu e finita; si asié dorere! tenerimej nostra nu-si primesc invetiatur'a crestinetatii, ci crece nereligiosa, ca si intr'un'a tiara barbara.

Acestea audindu-le de la susnumitulu protopopu, cu anima scarbita me indepartaiu de la densulu, si fora a face vreunu comentariu, ca se nu fu judecatu de unu omu sementariu de discordia intre frati, concedu on. publicu se aduca meritori'a sa judecata. — Eu me marginescu numai atata a dice: Dómne tramite imperati'a ta, aci pe acestu pamentu, ca omenii tei carora li este incredintata pastorirea peste dieci de mii de suflete crestine romane, se predice amore fratiéseca in adevertatulu intielesu evangelicu, si se nu semeno neghin'a urei, intre fiii de acele'a-si sange. Ada Dómne si sindelo nostre, ca se ne potemu vindeca odata rancele cele multe, si caus'a invetiamentulu se o potemu aduce la o stare mai buna!

Unu Muresianu.

Miscari electorali in Romania.

Alegerile pentru sesiunea legelativa ce vine, a pusu spiretele in miscare. Diurnalele se declara fie care cate pentru o partia, si a nume liberalii au pre „Romanulu“, „Sentinela“, „Perseverantia“, „Dreptatea etc. Asié-numitii „conservatori“ (nu mai buni de catu conservativii Ungariei, in catu e pentru principie, dar n'au totodata si respectulu acestora pentru guvern) sunt la „Tiara“ si „Gazeta de Iasi.“

„Deutscher Theil der Independint'a Romana“, ce se publica la Bukarest (diurnalele straine niemtiesci cate nu sunt reactionarie, si cate nu vre se ascunda si ce sciu, scriu Bukarest, dora ni-ar fi permis a dori de la nemtii din fatia loculu ca ori se scrie dupa etimologia, adeca romanesc „Bucuresci“, ori se scrie dupa fonetica si atunci niemtiesce: „Bukureschti“, buna ora cum scriu „Piteschti,“) provoca adese la „Zara“ (nu la capital'a Dalmatiei ci la organulu „Tiara“) casi la surata de principie. Cu tote acestea „Gaz. de Iasi“ de la 23 nov. v. se numesc numai pre sine si „Tiara“ organe de ale partitei loru, si asié a uiatu despre „Independint'a“, ori ca inadinsu i-a respinsu servitiulu.

In a trei'a grupa, care nu se pronuncia deplinu neci pentru un'a din cele doue de mai sus, e „Trompet'a Carpatiloru“ si „Natiunea Romana“. — „Independint'a“, de o vor respinge „conservatori“, nu se va poté alatur'a la grupa acesta ca „Tromp.“ n'o primesc odata cu capulu fiindu ca o tiene de organu gidovescu. Asié dora „Indep.“ se pare ca va remane intre ele, uimita cum de nu se sentiesce lips'a ei? (Gott über die Welt, wo bleib' ich?)

Diurnalele opusciunale seu „conservatori“, superati pre liberalii cari sunt la guvern, respandescu si folosescu feliu de feliu de faime

alarmatorie despre intentiunile guvernulu. Ministrulu Ioane Brateanu intr'unu cereulariu indreptatu catra prefecti (comiti supremi) la 22 nov. v. ie a rondulu tote acele faime, le combate si respinge cu multu succesu.

Nesmintitu cumca opusetiunea in veri ce statu constitutiunale nu numai e ceva naturalu, dar si necesariu pentru a dá vietii politice unu impulsu salutariu. Din acestu punctu de vedere, opusetiunea e bine venita, e de stimatu. Inse acea opusetiune care se folosese de scorniture pentru a esiste, nu mai merita neci o stima.

Opusetiunea descrie in colori tristo relatiunile interne si externe. Cine nu scie ca daca acesta ar fi adevertulu, puterile europene nu s'ar invoí toem'a acum a legá tratate postali cu Romania'a, si desclinitu nu si-ar fi dechiaratu vointia a storge jurisdictiunea consulara din Romania'a. Pentru a face aceste dechiarari, a trebuitu ca puterile se sentiesca ca guvernulu in man'a liberaliloru, este in mani tari. Aceste doue fapte sunt puse dejá in lucrare — si faptele inca si-an elocint'a loru.

Noi n'am vorbi despre opusetiunea din Romania'a daca intre motivele de cari se folosese n'ar fi unulu carele canta se produca desplaceru tuturoru romaniloru din coce de Carpati, intielegemu celu aretat de „Gazeta de Iasi“ in nr. de la 23 nov. v. unde dice: Guvernulu voiesce a crea o armata colosala. Elu viséza resbeluri si anessari.“ Cum se pote ore ca fratii nostri din Iasi, despre cari presupunemu ca au pentru noi amore romanéseca ce si noi o avemu pentru ei, cum se pote ca densii se vorbesca de acestea, se vina in ajutoriulu strainiloru cari ne calumniéza neincetatu ca gravitamu poste frantaria? Pana acum numai diurnalele straine aruncau asemene suspitiune a supra ministeriulu romanescu, si o aruncau cu intentiunea d'a strica si d'a apesá catu se pote mai multu nationalitatea nostra romanéseca din Austria, unde e pusa dejá sub o egemonia aspra a elementulu ungurescu. Suntemu in o pusetiune politica catu nu numai romanulu ci si strainulu de omenia trebuia se ne compatimesca, dar nu se ni ingreueze sorte. Cate drepturi politice nationali le-am avutu, tote ni se luara. Inse autorulu este celu mai bunu interpretore a cuvintelor sale, deci se pote ca „Gaz. d. Iasi“ ni le va splicá altmintre.

Catu despre inarmare, acesta e generala mai vertosu la poporalo din orientu. Se ascepta mari sguiduri si fie care vre se-si scape nationalitatea. In Austria, pre langa armata impadi mane va fi si o armata unguresca. De ce numai Romania'a se plece fora merinde catra venitoriu, se se arunce orbisii si desarmata pe gramad'a valoriloru amenintatiorie nationalitatei? Trebuo se face ceea ce faou si vecinii, ce face si Suiet'a neutrala care n'are la spate pre colosulu nordicu, pre acesta negatiune intrupata a civilizatiunei europene. In timpulu de astadi tote poporale invetia: a ceti si a pusioá.

Intre imputatiunile ce „Independint'a“ le face ministeriulu, inca se intona adese: „Einheit Romaniens“ (unitatea Romaniei). Noi tienemu pre dd. proprietari Richter ti Wechsler de omeni mai buni la credintia de catu se voiesca a ni face veri o superare. Niemtii, cati sunt omeni luminati, nu potu fi contrari nationalitatei romanesci, pentru ca romanii n'au vatematu candva neci pre nemtii din Transilvania, desi ni-au facutu multe nedreptati, neci pre cei din Banatu, desi se alatura unguriloru. Ce e mai multu, si noi romanii, dupa modestele nostre poteri, am contribuitu la renascerea de acum a nationalitatei niemtiesci, pentru ca au fostu si ostasi romanesci cei ce si-au versatu sangele in Schleswig-Holstein pentru a eliberá pre nemtu de apesarele daniloru. De alta parte in senatulu imperiale din Viena fura si romani cari votara preste 10 milioane de fiorini, spese pentru numitulu resbelu. Asié-dara si noi romanii inca am sacrificatu pentru libertatea nationalitatei niemtiesci, am sacrificatu sango si avere. Nobil'a natiune niemtiesca scie acesta, si nesmintitu are si consciintia oblegamentulu ce l'a primitu de odata cu ajutoriulu romanescu. Intielegemu ca si dens'a are oblegamentulu a veni in ajutoriulu nostru cu sacrificie de sango si de avere, daca acesta o va dori nationalitatea romanéseca. Eca de ce speramu numai ajutoriu si buna vointia de la nemtii luminati, dar noci odata suspitiuni seu toem'a batjocure. De alta parte, barbatii si poporale liberali, chiar si necunoscendu-se se ajuta imprumutatu.

— „Diorile“ ce se publica la Baed, in nr. 9 vorbindu despre disolverea camerei, dice: „Am desfasuratu motivele politice ale desol-

verii corpuriloru nostre legiuitorie. Recunoscemu necesitatea si legalitatea disolvirii loru. Constitutiunea a pusu tier'a in conditiunea a dá tamaia numai celor'a carora li se ovine. Clica ciocoiéseca e perduta dejá, perduta prin unu trecutulu de miseria, de tradare, de lasitate si despoiarea bunuriloru publice, nu se mai pote tiené in respectulu si consideratiunea natiunei...“

FRANCIA.

In parlamentulu francesu s'a desbatutu despre politic'a regimulu in cestiunea Germaniei si Italiei, despre care estragemu: Garnier-Pagès:

„Nainte de 4 luni m'am incercatu aici a discuta despre causele crisei comerciale si industriale si cerusemu regimulu deslucirile trobuintiose despre politic'a nostra esterna. M'am incercatu a descoperi causele suferintieloru familiei mari de lucratori care ascepta pana sa de la lucrulu de fie-care di. Missiunea unui regimu intieleptu e mai antaiu de tote a restaur'a increderea si siguritatea. Ce a facutu regimulu nostru? Crisa e mai mare de catu la 1848, ca e consecintia convenirei din Salisburgu. In Germania si Francia nascu ca nepaciuri. Se intrebá daca ambele imperatése au vorbitu acolo despre toaleta ori despre poterca luméseca, daca imperatii amendoi au vorbitu lucruri de curtenire ori daca din acele loru de vorbire va resultá pace seu resbelu. Dupa acea urmara cuventarile imperatulu Napoleone in Arras, Lille, Amions; cereulariulu lui Moustiers, cuventarea ministrulu de statu, cari tote graiau de pace. Faptele inse vesteau resboiu, caci se facea pregatiri.

Pentru ce turburare vecinica, pentru ca unu barbatu senguru dispune cu avutiile, sorte a unei natiuni, cu pacea ori resboiulu. In regimu nu este inoredere. Pote ca voiesce celu mai mare bine, dara nu l'ajungo neci odata. Germania, Rusia si acum si Itali'a e contra-ne. Politic'a ce Austria o portá in Itali'a si acum o condamna, o incepu cestia acuma acolo. Fatia cu tote poterile s'au adusu pe sine (regim. fr.) in situatiune falsa. Despre cestiunea Romei in specialu dice vorbitoriulu: e vorba de revolutiune si de contrarevolutiune, si citesce o epistola din 1848 de la principele Napoleone. (Se striga: „la ordina.“) Vorbitoriulu dechiará ca trebuio se spuna in publicu cumca e omulu revolutiunii, vedindu pe ministru ca ataca revolutiunea.

Em. Ollivier: Sunt relatiuni de timpu, in cari patriotismulu nu i se permite se se laso adancu in discuterea afaceriloru de strainetate ale patriei sale, si sunt erasi altele in cari este lipsa neincungiurabila a discute multu despre densele. Noi — dupa parerea mea — ne aflamu de presentu in relatiunea din urma. Dara intentiunea mea nu e atata se discut, catu se introbu si se precisezu.

Caracterulu domnitoriu alu proceduroi regimulu nostru in afacerile din strainotate cercandu-lu, — s'ar poté formulá cam asié: O miscare confusa, ce se apropia de lesinare. In adevertu, se privimu in giurulu nostru, se examinamu procedura tuturoru poporaloru ce facu politic'a mare in strainetate, si vom observá ca ele au ore care principiu pe care totu lu cunoscu, lu urmarescu, aperi si sustienu pana la celu mai neinsemnatu cetatianu. Regimele se silescu a dá medilócele recerute pentru se castige invingere principulu de nationalitate.

Candu Pitt si toti ministrii anglesesci si aperau de po tribuna politic'a loru, tremurá inim'a tierii intregi audiendu cuvintelo loru. Aflamu-ne noi in Francia asié? Esprimatu-s'a regimulu nostru in asemene modu?

Onorabilulu d. Thiers a disu tare intieptiesce: „Mai nainte avuseseti o politica taro rea, acum n'aveti defelu.“ Io nu sun de asta parere. Smint'a regimulu nu e ca n'are politica, ci ca are mai multe intentiuni politice. Intre altele la noi exista mai antaiu politic'a imperatulu, langa ea politic'a ministrulu de externe, si langa acesta erasi politic'a ministrulu de statu. (Larma.) In urma mai este si a patra politica ce diplomatia francesa o face in strainetate prin manifestatiunile ei. Tote aceste idei se incruceiséza si se rodu un'a po alta.

Se privimu mai antaiu la afacerile Germaniei si Italiei. Antaiu la ale Germaniei.

Despre uniunea Germaniei potu domni ori ce pareri. Dara trebuio se existe ore-care pe care trebuio s'o urmarimu cu spiretu si resolutiune.

Ce pareri avea regimulu in privinta a-
liantiei Prusiei cu Italia?

Ministrulu de statu a declarat: „Noi
ne am opus acestei aliantie, sfatuindu Italiei
se se lase de resboiu. In urmare acesteia in Ger-
mani'a s'au facutu treb'a fara noi.“ Realitatea
nu era in consonantia cu acesta declaratiune.
Departa de a nu fi participatu la acesta alian-
tia, noi am medileit'o; noi insine am pus
man'a Italiei in a Prusiei si, candu ministrulu
de statu a declarat in martiu a. trecut: Noi
sfatuim Italiai se se lase de pertratari, se afla
in cartea venata a Italiei tocmai din acelu datu
o depesta a reg. italianu indreptata represen-
tantului loru la Berolinu in care se dice: „In-
cheia aliantia ofensiva si defensiva cu Prusia.“

Urmã Sadov'a. Noi ce facuram. Facu-
ramu politica dupla: un'a era se aducemu o ar-
ma ia Kenu, se ceremu desdaunari si in casu
de refuzare se declaramu resboiu; ce'a lalta
era care recunoscu principiulu de unire. Nu
urmariram nece pe un'a nece pe alt'a, ci facu-
rau doua d'odata.

Intocmai asemenea procedura se manifesta
si fatia cu Italia. Italiei i dicemu: Nu vo la-
samu se luati Rom'a, dara discutati d'odata po-
tatea lumescã.

Thiers: si totusi o asiã. — Oii. ba nu.
Contra unitatii Italiei s'au rescalatu numai par-
tisanii dinastieloru ruginite cari pretindu resti-
tuirea legei fundamentale de dreptu alui Ddieu.
— Thiers: Arata-ne interesulu Francei. Olli-
vier: Caracterulu majoritatii natiunii nostre
nu cere latire teritoriala, ci cucerire morala
prin idei.

Thiers: ce faci pe urma cu istori'a?
(Larma, risu.) Oii. Ti voiu spune. — Thiers:
Dta ni sferitci istori'a; ne faci candu italiani,
candu nemti si nece odata francesi.

Olivier: Dta dici ca eu sferitcu istori'a
nostra? Unde e acesta istoria? Era unu timpu
candu Franci'a era guvernata de unu rege mare
Henric IV. Acestu rege a disu: Franci'a va fi
inca cu atat'a mai mare, daca ea nu va voi se
si latesca teritoriulu seu. Prim'a publicatiune
a revolutiunii mari franceze n'a fostu a respecta
numai drepturile Francei, ci pe ale omenimei
intregi. Pentru franci'a se ambituina o putere
morala, nu se cerea se ne latim teriteriulu
nostru, ci se fimu aperiatori dreptului pretu-
tindene. Constituant'a de la 1848 avea aseme-
nea scopu; de odata s'a publicatu aliantia cu
Italia si cu Germani'a. Deci Franci'a are 2
istorii; un'a care inceta la 1789 si alt'a care se
dateza de la revolutiunea franceza; eu respec-
tezu pe ce'a d'antiau, dara me supunu numai
principieloru celei din urma, carea a cautatu a
identifica Franci'a cu omenimea. (Aplause la
stang'a.) Totu deuna a existatu ore care poporu
ce a fostu forulu celora lalte natiuni; acestu
poporu in timpul de fatia e Franci'a.

Conventiunea de septembrie o vede vorbi-
toriuulu numai ca adeverintia la ordineadilei, vo-
tata in camer'a italiana in siediint'a de la
27 martiu 1861. Nisuintiele Italiei in privinta
Romei se recunoscra, numai sub conditiune ca
se se ajunga in contielegere cu Franci'a. Si a-
stadi ce schimbare totala in lucruri? In intie-
lesulu cuventaroi ministrulu de statu ce tare
me tulbura, este de temutu ca acuma ne ba-
samu pe principiulu imbuatirii Italiei. Se fa-
ce deosebire in aneasiunea Toscanei, a ducate-
loru, a celoru de Neapole.

Dlu ministru de statu a indegetatu ca re-
gele Piemontului are numai posesiune legala
la Italia era restulu din tierra ar fi usurpatu.
Eu nu me invoiescu cu acesta deosebire. La in-
ceputu a fostu o revolutiune in Neapole, dara
avea unu caracteru propriu. Intrandu Garibaldi
cu triumf in Neapole a fostu acesta tierra patria
italiana. Poporulu din Neapole nu era o turma
de fricosi si tradatori — dupa cum martursiau
foile legitimistice — ci s'a aratau ca poporu e-
liberatu imbratsiandu pe eliberatoriu.

Chervèguen (l'interupc): deci de ce
s'au facutu in Neapole abateri de la votulu ge-
neralu? Ministrulu de statu: In Neapole s'a
sustienutu votulu generalu.

Olivier: Pretutindene s'au intrunitu
voturile; clerulu insusi lucra pentru acesta;
elu in inim'asa cu italianu; darafiresce ca legiti-
mistii si inamicii Italiei adeverescu din contra.

In ore care momentu s'a postatu si ele-
rulu francesu in asemenea puseiune. Naintea
revolutiunii avea si elu putere lumescã; ea
(revol.) i aduse aminte de cuventulu lui Ddieu:
Imperati'a mea nu e pe acestu pamentu si i
rapi acesta putere. Si atunci se scolau barbati

dicendu: Voi depravati biseric'a si i rapiti ne-
pendintia ei. Clerulu se incera a face opu-
setiune contra nedreptatii pretinse. In surectiuni
clerulu nu se lupta ci binecventã numai pe
cei ce se luptau. Totusi clerulu fu redus la
mesur'a domniei sale spiretuale. Afa-se cineva
care totusi ar potè dice ca clerulu francesu nu
e celu mai liberal si mai nepedinte? Dca Ita-
lia e desbinata nu va tienè multu; nu lips'a
finantieloru, cum dicea Thiers, provoca revol-
tari in ea, ci dispusetiunea inimeloru infricate.

Tem'a adeverata a Francei e a spriginii
nisuintiele poporaloru dupa nependintia si uni-
uni. Dupa ce am aratau ca portarea regimu-
lui fatia cu Italia si Germania a fostu nedecisa
si se elatina, incheiu dicendu ca prin acc'a s'a
nascutu nesiguritatea, confusiunea si desordinea
in tierra si in tote negotiele.

Prodice-se de repetite ori paco, ca nu se
va crede; tier'a aude si repete numai: resboiu!
(Se protesteaza in multe scamne.)

Thiers: In intiesulu cuventariloru ce
se audu aici exista drepturi numai pentru Ger-
mania si Italia. Dca aceste idei, ce se desvõlta
aici, sunt adeverate, Prusi'a potè manc se jefu-
iesca de nou de la Austria. Acesta politica e
imposibila. Dca d. e. crestini din Orientu s'ar
aruncã in bratiile Rusiei, s'ar tienè aici de
bine, si totusi, dupa aceste pareri, Rusi'a ar avè
dreptu a se estinde pana la Constantinopole.

Eu voiu protestã pana la pierderea poteri-
loru mele contra acestei politici de nationali-
tate, demna de compatimitu, caci in consecintia
adeverata, — lumca e perduta. Ea atunci ar
fi compusa din 2 state: unulu de 70 de mili-
õne si cõla laltu de 120 de milioane de locuitori.
Ba nu, tem'a Francei, carea pana acã a fostu
glori'a ei, este a sustienè state mici.

Rouher consente cu Thiers intru acen-
tuarea patriotismulu francesu, combate pe an-
teprevorbitoriu si incheia: io desaprobezu in
numele regimulu ori si ce presupunere cumca
elu ar dorì desbinarea Italiei, cu resping'u a
cestea fara a detrage ceva din cele ce am disu
in favorulu Papei. — Politic'a fatia cu Germa-
ni'a — sfersiesce vorbitoriuulu — e sincera si
pacifica. Se cere incheierea desbaterii dara nu
se primesce, deci mane se va continua.

Recunoscintia publica.

Dnl. dr. de filosofia Ioanu Mesiotã profe-
soru gimnasialu dupace a purtat'u oficiulu de
actuariu cati-va ani din urma la reuniunea fe-
meiloru romane spre deplina multumire, a mai
primitu si pe anulu curgatoriu acela-si oficiu,
inse sub conditiune, ca onorariulu de v. a. fl.
100 destinatu pentru actuariu se remana daruitu
din partea sa la fondulu acestui institutu filan-
tropicu.

Acesta fapta generosa a dlui dr. Mesiotã
merita recunoscintia publica cu atat'a mai ver-
tosu, cu catu dsa aratã si pana acum unu mare
zelu la tienerea in regula buna a lucrariloru
reuniunii.

Brasiovu 1867 dec. 7/nov. 25.

Comitetulu reuniunii femeiloru romane prin:

Eufrosin'a Ioanu,
presidenta.

Victori'a Const. Iuga
secretaritia.

Multiamita publica.

Societatea de leptura a junimii ro-
mane de la scolele oradane si-sente de de-
torintia principale a aduce adun'ca sa multia-
mita urmatiororu P. T. binefacatori si fautori
ai sei cari in anulu trecut au binevoitu a o
spriginii in urmarirea scopului seu: 1) Ilus-
tratiã Sale Parintelui Episcopu de Ora-
dea-mare, Iosifu Papp-Szilãgyi, pentru
unu donu generosu de 30 fl. v. a. 2) Ilus-
tratiã Sale Parintelui Episcopu de Gherla,
Ioanu Vancea, pentru unu donu generosu
de 15 fl. v. a. 3) Reverendissimulu D. canonicu
si abate, Ioanu Papp, pentru unu donu ge-
nerosu de 30 fl. v. a. 4) Reverendissimulu D.
Ioane Darabant, protop. si canonicu on. in
Vetisiu, pentru unu donu generosu de 20 fl. v.
a. 5) Spectabilelu D. Gregoriu Szarukã
pentru unu donu generosu de 6 #, meniti spre
premiarea laboratororu mai destinse, incurse la
Societate. 6) Rev. D. Ioanu Horvãth, pen-
tru unu donu generosu de 2 #, meniti spro
premiarea laboratororu mai destinse incurse la
Societ. 7) Spectabiloru DD. Redactori ai foi-

loru publice romane: Romanulu, Albina,
Foi'a Societatii literarie de Bucovina,
Concordia, Familia, Umoristulu; resp.
Gur'a Satulu, Convorbiri literarie, pen-
tru tramitarea gratuita a acestoru organe multu
pretiuite. 8) Spectabilelu D. A. Papiu Ilari-
anu, pentru opulu seu „Responsabilitatea
ministeriale“, donatu Societatii. 9) Spect. D.
Ioanu Gozmanu, vice-comite, pentru „Ac-
tele Asociatiunii Transilvane pe anii
1865—1866“, donate Soc. 10) Laudabilei So-
cietati „Junimea“ din Iasi, pentru donarea
a 5 bucati de carti. 11) On. D. Ant. Milianu
preotu, pentru donarea a 3 bucati de carti. 12)
Totororu acelor P. T. DD, cari au binevoitu
a ajutorã Societatea la edarea almanaculu
„Fenice“ cu sume de prenumeratiune mai mari.

In fine cutezam'u a sperã cumca nobilii
nostri binefacatori nu ne vor retrage nici pre-
venitoriu spriginulu loru, fiindu convinsi, cum-
ca Societatea nostra va staru a ecuitã cu dem-
nitate si dupa potintie sucurselu marinimose.

Datu in Oradea-mare din siediint'a a V.,
tienuta la 8 decembre 1867.

Justinu Popfiu m/p., Elia Traila m/p.,
conducatoriu. not. coresp.

Fiindu comunicatiunile impede-
cate in catu multe corespundintie ni vinu
dupa ce-si perdu interesulu, nr. de vineeri
n'a potutu aparè.

Afara de acesta, septemanele veni-
torie au o multime de serbatori in cari
tipografi'a nu lucra, era diet'a si sena-
tulu nu tienu siediintie. — deci fõ'a va
aparè numai cate de doua ori la septe-
mana. Dupa serbatori va apavè erasi
cate de trii ori.

In privinta terminulu aparerii, ne
vom acomoda dileloru de lucru.

Indreptare. In numerulu trecut, la coresp-
undintia din Pest'a cetesce datulu: 27 nov. stil. v.,
nu 25 nov.

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci in Comu-
nele Ciuciã, si Aciuva — Cottulu Zarandu
— se escrie Concursu pana la 29 decembre, a.
c. cu care sunt impregnate urmatõriile emu-
luminte, si adeca cu cea din Ciuciã 200 fl. v. a.,
cortelu liberu, si 5 orgi de lemne; —

Cu cea din Aciuva era 200 fl. v. a. cor-
telu liberu, si orgi de lemne; —

Doritorii de a ocupã aceste statiuni sunt
avisati recursurile loru instruate cu docum-
tele cerute, si adresate catra P. O. Consistoriu
din Aradu pana la terminulu prefiptu la mine
sebscriulu a le substerne in Buteni.

Ioane Munteanu m/p.,
protopres. g. or. alu Buteniloru si
int. adm. protopres. si insp. de scole
a Halmagiulu.

[1—3]

105—867.

Concursu.

Pentru definitiva deplinire a statiunei
invetiatoresci din Poieni de jos, in protopres-
viteratulu Meziadulu, cottulu Bihoru, cu care
statiune sunt impregnate urmatõrele emolu-
minte: 84 fl. v. a. 7 cubule de grãu, 5 de cu-
curdiu, 4 cubule de grãu pentru cantoratu, 1
cubulu fasõla, 190 portuni de fenu, 190 fuiuere,
13 # lumini, 12 stangeni de lemne, pe galan
acestea cortelu liberu si gradina.

Doritorii de a ocupã acesta statiune inveti-
atoresca, voru avè recursurile loru cu docu-
mintele necesarie, in decursu de 4 septemane
de la prim'a publicatiune P. V. consistoriu
Aradanu adresate a le transpune subscrisulu
in Baitia.

Baitia, (Rèzbãnya) 25 nov. 7 dec. 1867.

Petru Sabo,
protopresviteru alu Meziadulu,
inspect. distr. de scole.

[2—3]

Cursurile din 13 dec. 1867 u. ser'a.

(dupa arstare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de statu:		
Cele cu 5% in val. austr.	55-25	53-50
„ „ contributivale	57-70	58-—
„ „ noue in argint	89-25	89-50
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci) ..	78-25	78-75
Cele nationali cu 5% (jan.)	65-75	66-—
„ metalice cu 5%	66-75	66-95
„ „ mai-nov.	58-—	58-40
„ „ 4 1/2%	50-25	50-50
„ „ 4%	44-25	44-75
„ „ 3%	33-50	34-—
Efekte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	75-70	75-90
„ „ 1860/5 in cele intrage	83-—	83-20
„ „ „ 1/2 separata	91-50	92-—
„ „ 4% din 1864	75-75	76-—
„ „ din 1839, 1/5	149-50	150-—
„ bancii de credit	129-50	130-—
„ societ. vapor. dunarena cu 4% ..	86-—	87-—
„ imprum. princip. Eszterházy à 40 fl.	115-—	118-—
„ „ Salm	32-—	32-50
„ „ cont. Palfy	24-25	24-75
„ „ princ. Clary	26-—	27-—
„ „ cont. St. Genois	25-25	25-75
„ „ princ. Windischgrätz à 20 ..	16-50	17-50
„ „ cont. Waldstein	20-75	21-25
„ „ Koglevich	14-50	15-—
Obligatiuni desarscinate de pamentu:		
Cele din Ungaria	70-25	70-75
„ Banatul tem.	70-25	70-75
„ Bucovina	64-—	65-50
„ Transilvania	66-75	67-25
Actiuni:		
A bancii nationali	677-—	679-—
„ de credit	186-10	186-30
„ „ scont	617-—	619-—
„ „ anglo-austriace	109-—	109-50
A societatei vapor. dunar.	485-—	487-—
„ „ Lloydulu	199-—	193-—
A drumulu ferat de nord.	170-20	170-50
„ „ stat	241-—	242-20
„ „ „ apus (Elisabeth) ..	140-75	141-25
„ „ sud	172-25	172-75
„ „ langa Tiaza	147-—	147-—
„ „ Lemberg-Czernowitz ..	167-50	168-50
Bani:		
Galbenii imperatesci	5-72	5-74
Napoleon'ori	9-84	9-85
Friedrichs'ori	10-—	10-10
Suverenii engl.	12-05	12-12
Imperialii rusesci	9-90	10-95
Argintulu	118-50	119-—

A se delaturã lesne si in modu ratiunabilu afectatiunea de tusa.

Delaturarea tusei prin intrebuintarea medilõceloru nutritõrie
de vindecare alui Ioane Hoff (loculu fabricatiunei: Berolinu, Neue
Wilhelmsstrasse 1),

depositulu centralu: Viena, Kãrntnerstrasse 11

in genere, si prin bonbõnele den maltu pentru peptu (Brustmalzbon-
bons) inventate de densulu in deosebi, s'a constatatu prin multe mfi de
adeverintie. Manifestãri: „A Dtale zaharicale de maltu si bonbõnele
de maltu pentru peptu s'au doveditu tare vindecãtorie pentru bõle ca-
tarale si de peptu.“ Weinschenk, supra medicu regescu alu casei de
invalidi in Stolp. — „De locu dupa decursu de o septemana“ (dupa
ce s'au folositu bonbõnele de maltu pentru peptu cu ciocolãta de maltu
pentru sanatate la tusa tare si durabila, candu intrase o slabitiune tare
ingrigitõria) „am sentitu o usurare de care mai nainte nece candu
n'aveam parte; tus'a incetase tare bine si plumanile s'au insanetosiatu.
La patienti d'asemene bõla am observatu totu acele rezultate favora-
bile. Dr. G. M. Sporer (consiliariu c. reg. guvernialu etc.) in Abbazia,
(langa Fiume.)

Spre luare a minte.

Se face luare a minte la marfa falsificata si imitata, si publiculu
e rogatu se bage bine sãma la subscirierea si sigilulu fabricantelu, si
unde aceste lipseacu se se napoieze marfa.

1—3/3